

— *Polónyi a bankszakértő!* — kiáltják jobboldalról Polónyi felé, aki fejét rázza.

Beck Gyula: Fogok erről is beszélni, hiába rázza fejét Polónyi ur.

Polónyi Géza: Egyebet úgy sem rázhatok.

Beck Gyula: Földes közgazdasági elveiről beszél, melyeket sokkal szívesebben olvas a könyvekben, mint a nemzet bőrére. (Zajos taps a jobboldalon.) A készfizesítés elvében a prémiumpolitikát nem viszik keresztül.

A francia bankra mint példára hivatkoznak itt. A francia bank azonban nem ad tiszta új aranyat azoknak, akik a papírpénzt bizonyos árszín elérése céljából akarják nála beváltani. Kopott régi pénzt ad és csak akkor ad új aranyat némi prémiummal, ha ezt kifejezetten követelik. A prémium-politika Európaszerte nagy diszársziót idézne elő.

Ami az Osztrák-Magyar Bank kamatlábat illeti, Polónyi kívánságára beszél erről is. A kamatlábra ezidőszereint nálunk nagy hatással van, hogy Ausztriában nagy a pénzhiány. A kamatláb nagyon fontos dolog, hiába mondja Földes, hogy nem a kamatláb a fontos, hanem a tőke termelékenysége. *Hát tessék kielégíteni a magyar tőkések azt, hogy a tőkéjük termelékenyebb!* (Tetszés a jobboldalon.)

A készfizesetések jelentőségét *tulbcülik* és fölfogása szerint a belföldi forgalomban a készfizesítés elrendelésének vagy el nem rendelésének ténye *lényeges befolyással nincsen*. A törvényes garancia ebben a kérdésben csak formalitás, a gyakorlatban nem e szerint alakul a helyzet. Igaz, hogy Ausztria is tulbcüli a készfizesetések jelentőségét. Politikai, pláne hatalmi ügyet csináltak belőle, pedig közgazdasági jelentősége nem nagy. Elfogadják a törvényjavaslatot minden megszorítás vagy módosítás nélkül. (Éljenzés. A szónokot számosan üdvözlöik.)

Az elnök az ülést tíz percre felfüggeszti. Szünet után Kelemen Samu szólalt még föl, majd az interpellációkra tértek át.

Szeged ipara.

— Az ipartestület statisztikája. —

(*Saját tudósítónktól.*) Tíz esztendővel ezelőtt Szeged ipara még alig volt számbavehető. Ma már egyes Szegeden üzött iparágak olyan fejlődési fokra emelkedtek, hogy elérik a főváros színvonalát is, sőt bizonyos tekintetben meg is haladják azt. Ez a gazdasági élet természetes fejlődésének következménye. Vannak gyárak Szegeden, amelyek egy évtized előtt alig két-három munkást foglalkoztató műhelyek voltak, de amelyek a gazdasági élet fokozatos fejlődésével ma már számottevő helyet foglalnak el az egész ország ipari életében. Kisiparosok, akiknek az üzleti forgalma régebben még egy segéd tartását sem engedte meg, ma már mint husznál több-kevesebb munkást foglalkoztató nagy-, avagy gyáriparosok szerepelnek és nemcsak magánvállalkozóktól, hanem az államtól és más vidéki városoktól is nyernek megrendelést fontosabb és nagyobb felelősséggel járó munkálatok elvégzésére. A lakatos-, asztalos- és építőipar rövid idő alatt annyira fejlődtek, hogy a főváros ilyennemű iparágaival sikeresen versenyezhetnek.

(*A példák.*)

Érdekes példák vannak a versenyképességre. A gombos-dályai vasuti hid pilléreinak az építésével az állam szegedi lakatos-iparosokat bízott meg, ugyszintén az Aradot Ujaraddal összekötő hid vaspilléreit is szegedi lakatosok készítették. A kecskeméti városháza famunkálatait szegedi asztalosmester készítette. Egész sereg állami ipari munka van, melyekkel szegedi iparosokat bíztak meg. Az említett három iparág tekintetében a vidéki városok között Szeged áll a legelső helyen. De vannak még egyéb, Szegeden üzött iparágak is, amelyekkel a versenyt igen sok, Szegednél forgalmasabb vidéki város se tudja fölvenni. Ilyen például a bőripar, amely igen magas fokon áll Szegeden. A bőriparral foglalkozók alkotják a szegedi iparosok zömét. A bőripar fejlesztése céljából az Országos Központi Hitelszövetkezet támogatásával alig három esztendővel ezelőtt alakult

Szegeden a bőriparosok szövetkezete, amely eleinte ideiglenes szövetkezet volt, de annyira életképes, hogy ma már az állam is szívesen támogatja. Áldozatkészségének jelét mutatta az állam akkor is, amidőn harmincezer korona értékű gépekkel szerelte föl a bőrszövetkezet műhelyeit. Az első év jövedelme tizenkétezer korona volt, a másodiké már egyszerre harmincezerre szökkent, az 1910. évben pedig az ötvenezer koronát is meghaladta. A műhely, amely száznál több munkást foglalkoztat tiszteességes fizetéssel, igen sok megrendelést kap az állami vállalatoktól is. Évenként tizenkét-tizenötezer bakkancsot rendel az állam a szegedi bőriparnál a hadsereg részére. Azonkívül az állami bányavállalatok és gyermekmenhelyek szükségleteit is a szegedi bőriparosok közös műhelye látja el. A híres szegedi papucskok nagyrésze ebből a műhelyből kerül ki, de nemcsak a szegediek szükségletét fedezi, hanem a legtöbb magyar vidéki városét is, ahova utazók közvetítésével jutnak el a „szegedi papucskok“.

(*A bőripar.*)

A bőriparosoknak ez a gyári műhelye még sok egyéb célt is szolgál. Nemcsak hogy sok munkásnak ad állandó és biztos kenyeret, nemcsak hogy élénkíti Szeged ipari életét, hanem humánus szükségletekről is gondoskodik. A tiszta haszonból nyugdíjalapot létesített munkásai számára, továbbá tizenöt éves életbiztosítással az ott dolgozó munkások családtagjainak is módot nyújt arra, hogy életbevágó alkalmakkor megfelelő összeg álljon a rendelkezésükre. Bizonyos idő elteltével a műhelyben dolgozó segédeknek önálló iparosokká avatja föl.

Az egész országban nincs ehhez hasonló ipari intézmény.

A bőripar tekintetében tehát igen rövid idő alatt nagyot haladt Szeged. De vannak egyes iparágak, amelyeknél nemhogy haladás nem tapasztalható, hanem egyenesen visszafejlődést lehet konstatálni. Ezen azonban korántsem kell megdöbbenni, mert ezt a változást a viszonyok szükségszerű fejlődése idézte elő.

(*A hanyatló iparágak.*)

Ilyen például a szűrszabó-ipar. Valamikor sok szűrszabó-műhely volt Szegeden, ma egyetlen van. Ez az egy látja el a tanyai lakosság subaszükségletét. Ennek az ipárnak a visszafejlődése könnyen érthető és talán valami része a dologban annak is van, hogy a magyar romantika-világ napja is lehunyóban van. A betyárvilág idején ugyancsak sok dolguk akadt a szűrszabóknak. Nemcsak a férfiak, hanem a menyecskék és parasztasszonyok is szívesen viseltek subát csikorgós téli időben. Ma már a tanyai legények alig járnak subában, az öregek hagyománya ez és nekik a legfontosabb ruhadarab mindenek között. Subán alusznak a bubos kemence padkáján, ez a derékaljuk a legnagyobb nyári melegben is, amikor a csillogok alatt hajtják álomra a fejüket.

A régi szegedi ötvös ipar is hanyatlóban van már. Az ökölnagyságu ezüstgombok már a tanyákon sem divatosak, a pitykés lajbit is levették a legények, csak az öregek viselnek ilyesmit még, de akkor leginkább ünnepnapokon. Az ötvösiparba bevonultak a gyári készítmények, a valódi aranyak tetsző doublé-árak, amelyek fele annyiba kerülnek és mégis tetszetősebbek, maga az ötvös is alig tudja megkülönböztetni a valódi aranytól. És ez mind gyári készítmény, Bécs és Budapest szállítja, de legnagyobbbrészt Bécs, ahol mint mindent, úgy ezt is olcsóbban tudják előállítani, mint Magyarországon. Ezért van manapság Szegeden csak két-három régi ötvös, ellenben annál több ékszerész. Ezek tehát voltaképpen nem iparosok, hanem kereskedők, maguk nem igen dolgoznak és embereket nem igen foglalkoztatnak. Régebben sok aranyművesegéd dolgozott Szegeden, 1910-ben azonban

egyetlenegyet jelentett be egy munkaadó az ipartestületnél.

(*Az iparosok száma és az iparágak.*)

Mintegy kétezerkétszáz iparosa van ma Szegednek. Ezek között legtöbb a kisiparos, de tekintélyes számot képviselnek a nagyiparosok is. Ez a kétezerkétszáz iparos tízféle iparágat üz, de az egyes iparágak gyűjtőneve alá még sok más, természetesen hasonló ipari szakma fut össze.

Amint már előbb is említettük, legnagyobb a száma a bőripar különféle ágaival foglalkozó iparosoknak. Szegeden hatszázhuszonöt önálló iparos bőriparral foglalkozik. Számszerint a bőriparosok után a ruházati iparral foglalkozók következnek, akiknek a száma meghaladja a háromszázötvenet. Az élelmiszeriparosok száma kétszáznyolcvanhárom, a faiparosoké kétszáznegyvenöt, az építőiparosoké százötvenhárom, a fémiparosoké százharmincnégy, a kocsigyártóké százöt, a borbélyiparosoké százöt, a festőiparosoké hetvenhat és végül az agyagiparosoké harmincöt.

A múlt évben legtöbben a ruházati és bőriparból kértek engedélyt önálló ipar folytatására. Még pedig különösen férfiszabók és cipőkészítők. Más iparágak közül sok asztalos, lakatos és építőmunkás telepedett le a múlt évben Szegeden.

Az egyes iparágakban dolgozó önálló iparosok számát a következő kimutatás tünteti föl:

Bőripar: A csizmadiák száma kétszáz, cipőkészítőké százkilencvenöt, papucskészítőké kilencven, könyvkötőké husz, timároké hét, keztyűsőké öt, szilgyártóké öt, bőrdmőkészítőké három, bocskorkészítőké kettő dobozkészítő egy.

Ruházati ipar: Férfiszabó száznegyven, nőiszabó hetven, gombkötő tizenöt, szűcs és sapkakészítő huszonkettő, harisnyaszövő nyolc, paszományos öt, kötelek tizenhét, takács négy, derék- és mellfűzőkészítő három, szűrszabó egy.

Élelmiszeripar: Mészáros harminchárom, mészáros és hentes tizenhárom, hentes ötvenöt, sertésvágó negyven, szuró harmincnyolc, sütő hatvanöt, cukrász tizenkilenc, mézeskalácsos öt, szappankészítő tíz, szalámi gyáros egy, hűtő készítő kettő, bétisztító három.

Faipar: Asztalosok száma százötven, esztergályosoké tizenöt, fa- és képfaragóké négy, hangszerkészítőké tizenkettő, kosárfonó tizenkettő, kárpitos tizenkilenc, paplanos egy, kádár tizenhárom, kaptafakészítő kettő, kefekötő tizenegy, szita- és rostakészítő hét.

Építőipar: Építőmester harminc, kőművesmester harmincöt, ácsmester tíz, hajóács öt, kőfaragó kettő, kőműves-iparos harminc, cserép- és palafedő öt, cement- és gipszöntő nyolc, kőműves-ács tizenöt, kéményseprő tizenhárom.

Fémipar: Lakatos negyven, bádigos harminc, arany- és ezüstműves tizenöt, műszerész tizenhat, géplakatos hat, késes és kőszűrő tiz, rézöntő hat, reszelővágó három, puskaműves kettő, vésnök négy, vasöntő egy, mérlegkészítő egy, fémesztergályos egy, óratókkészítő egy, tájtékpipakészítő kettő, gépjavitó négy, villanyszerelő hét, órás huszonöt.

Kocsigyártó-ipar: Kocsigyártó mesterek száma öt, bognároké harmincöt, kovácsoké hatvanöt, szerszámkovácsoké kettő, nyeregkészítőké három.

Borbély-ipar: Borbély kilencvenöt, fésűkészítő négy, fogtechnikus három.

Festőipar: Szobafestő ötvenkettő, kelme- és kartonfestő tizenhárom, fényező és mázoló három, aranyozó egy, cím- és címfestő hat.

Agyagipar: Szegeden harminc fazekas és öt kályhakészítő iparos van.

(*Az inasok és segédek.*)

Évről-évre gyarapodik azoknak a száma, akik két-három középiskola elvégzése után az ipari pályára lépnek.

Az iparos-inasok tulnyomó része azonban négy-öt, esetleg hat elemi osztályt járt. A múlt évben összesen kétezerkilencszázhatvanegy inas-szerződést kötöttek. A fölszabadult inasfluk száma a múlt évben ötszázharminchárom volt. Az előző évben úgy a kötött szerződések száma, mint a fölszabadult iparos-inasoké, átlag negyvenötvennel volt kevesebb.